

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

V. Gy.

Cím:

Kik fordultak meg egy év alatt Budapesten

Forrás:

Ar Újság

Bp

1925. 1. 4.

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

910.2

Hely

Idő

"1925"

Személy

KIK FORDULTAK MEG EGY ÉV ALATT BUDAPESTEN.

DIPLOMATÁK, KATONÁK, POLITIKUSOK, PÉNZÜGYI SZAKEMBEREK, BANKÁROK, KERESKEDŐK, IRÓK, SZINÉSZEK, ÉNEKESEK, MŰVÉSZEK, ORVOSOK, BIRÁK ÉS GLOBE TROTTEREK DUNAPARTI SZALLODÁKBAN

AUGUSZTUSBAN VOLT A LEGNAGYOBB IDEGENFORGALOM

Tíz esztendővel ezelőtt a világ alig tudott rólunk valamit. Az osztrák külügyi hivatal gondoskodott arról, hogy Magyarországot csak mint az osztrák-magyar monarchia szerves részét ismerje meg a külföld. Gondoskodott arról, hogy a magyarokról, akik kiválóságokkal, tehetségükkel nevet és megbecsülést szereztek maguknak a művelt nyugaton, mint osztrákokról emlékezzenek meg a sajtó egyes orgánumai. A világháború kellett hozzá, hogy mindenütt tudomást vegyenek rólunk és elismerjenek bennünket. Amióta független Magyarország lettünk és kelet és nyugat államaiban megkezdték működésüket az önálló Magyarország követségei és konzulátusai, lassan-lassan törödni kezd velünk a külföld. Évről-évre többen jönnek a világ minden részéből Budapestre, hogy megismerjék természeti és kulturális szépségeinket.

VENDEGEK A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL.

A legtöbb külföldi természetesen az összeomlás után keletkezett utóállamokból jön Magyarországra. Üzleti nexusaik vannak itt, diplomáciai tárgyalásokat kell folytatniuk. De nemcsak a környező államokból, hanem Európa majdnem minden városából jönnek már Magyarországra külföldi vendégek, akik valamennyien elragadtatással kifejezésével hagyják el az országot. Az Újság összegyűjtötte azoknak a híres külföldieknek a neveit, akik az 1924. évi folyamán Budapesten

megfordultak. Százával és ezrével érkeztek olyanok, akik egy európai kéjutazás vagy tanulmányut kapcsán határozták el magukat arra, hogy Budapestet is megnézzék, de a legtöbben mégis olyanok vannak az előkelő szállodák napi vendégei között, akiknek komoly elfoglaltságuk, tárgyalásaik voltak Budapesten. Bankárok, diplomaták, tudósok, egyetemi hallgatók, művészek és művésznők jöttek el hozzánk, nemcsak Párisból, Londonból, Berlinből és Bécsből, de Amerikának, Dél-Amerikának, Ázsiának és Ausztráliának legtávolabbi vidékeiről is. Ázsiából japánok és kínaiak jöttek kis csoportokban. Nem mult el egy hét anélkül az elmúlt esztendőben, hogy néhány tanulni vágyó halkszuu japán vagy kínai fiatal ember vagy egyetemi professzor fel ne tűnt volna a dunaparti előkelő szállók halljában.

JANUÁR A POLITIKA HÓNAPJA.

1924-ben az első érdekes idegen egy orosz volt, David Goudrande bankár Moszkvából. Januárban járt Budapesten Hande Kumataro miniszter Tokióból, Barries Celso Buenos-Aires-i főkonzul, Drozopoulos Konstantin nyugalmazott miniszter Athénből, Eyre Lincoln újságíró New-yorkból, Richter Ottó nyugalmazott miniszter Frankfurtból, Wilkens I. Henrik konzul Rotterdamból, Lidenberg Henri Miller könyvtáros New-yorkból, Paul Richard bankár Berlinből, Feleki Charles színházigazgató Newyorkból és Moreno Rozales spanyol konzul, akiről annak idején megírták a lapok, hogy súlyos ideg bajjal a Schwarzer-szanatóriumba szállították. Azóta Moreno konzul ismét egészséges lett és újból átvette hivatala vezetését.

MEGÉRKEZTEK

A TÜRÖK MENEKÜLT HERCEGEK.

A februári vendégek között is van egy egész sereg előkelőség. Ekkor járt itt nálunk D'Albert Eugen, a világhírű zongoraművész feleségével, Labouchere Margittal Montreuxból. Aller, a híres képeleptulajdonos is befutott Budapestre nagy-számu családjával egyetemben és megindította lapjának magyar kiadását. Itt volt Chakir Djemal bég követségi tanácsos Bécsből, Patiera Tinó, a drezdai operá világhírű hőstenorja is februárban örvendeztetett meg bennünket vendégfellepteivel. Alig ment el Patiera, megérkezett Bonci Alexandró bolognai hegőművész, aki egyetlen hangversenyén ragadta fergeteges tapsra hódoló budapesti hivat. Itt volt Lochner Fritz drezdai kamaranékes. Davidson John tokiói követ, Wasilko Nikóla báró Bernből, japán tengerésztiiztek, bírák, orvosok, diplomaták, egy tüzsdés Newyorkból. A nagy magyar kölesön előkészítő tanácskozásaira ekkor érkeztek meg Felkin, Denise, Jakobson népszövetségi titkárok. Utánuk a népszövetség delegátusai: Sir Henry Strakosh, Walenberg bankár Stockholmból, Van Jost Hamel Genfből, Pospischil William Prágából, Bianchini olasz delegátus, Avenor, a népszövetség főtitkára, Quesnay Pierre, Zimmermann osztrák főbiztos tanácsadója és Vigier, Wade Harry, Goldup népszövetségi titkárok. Velük egy időben volt Budapesten Paul Geraldynak, az ünnepeit francia szerzőnek szépséges felesége, Lubin Germain operanékesnő Párisból. Szegényke annyira meghülve érkezett meg Budapestre, hogy előre hirdetni felléptéüből nem lett semmi, visszautazott Párisba anélkül, hogy a kíváncsi budapestiek gyönyörködhettek volna nagyszerű szopránjában. Itt járt ekkor Tisseyre Charles francia képviselő, barátunk a francia kamarában, aki a legutolsó francia választáson kibukott és most a magyar-francia gazdasági kapcsolatok kiépítésén dolgozik. Ő az év folyamán többször megfordult Magyarországon. Kajanus Róbert, a helsingforszi zeneakadémianak európai híri professzora is eljött hozzánk februárban — dirigálni. Nagy sikere volt. Vele jött Hamikainen Ilmari finn zongoraművész. Februárban jöttek Konstantinápolyból az első török hercegi menekültek. Legelőbb 8—10 hercegi család érkezett ekkor a fővárosba,

előlkön Abdul Kadil herceggel, a trónjavesztett török trónörökösével, aki három feleséggel és három apró gyerekkel itt kezdte meg száműzetésének idejét. Meunier Róbert, a magyar-román határmegállapító Bizottság elnöke, Judiovker

Hermann, a Budapesten közkedvelt berlini operanékes egészíti ki a februári névsort.

SIR WILLIAM GOODE UTAZÁSAI LONDON ÉS BUDAPEST KÖZÜTT.

Március elején Victor Hasenclaver író nével találkoztunk legelőször. Granichstetten és Marischka, a Bachus éj szerzői is ekkor ismertek meg Magyarországgal. Eljöttek premierjükre és hatálosan szerelmeseik lettek Lábass Juciba, aki darabjuk főszerepét kreálta. Itt volt Ben Blumenthal, a Vigszínház amerikai igazgatója, Knobloch és Lumby londoni újságírók és londoni utjáról ekkor érkezett vissza Budapestre Sir William Goode, a magyar kölesönügy egyik előkészítője. Sir William Goode az év folyamán sok-sok utat Budapest, Páris és London között, mindaddig, míg a magyar kölesön ügye tető alá nem került. Most Londonban van és ott a magyar kormány hivatalos pénzügyi képviselője. Jungerth Mihály, a revali követünk is március elején jött haza párnapi szabadságra. Cree ezredes, a határmegállapító bizottság egyik elnöke, Las Torres Louis madridi diplomata, Idmann Karl finn miniszter, Hotovetz cseh miniszter, Cartier, durgadzag francia ékszerész, Henderson angol diplomata, Tomson Örnagy jöttek ezután egymásután. Márciusban járt nálunk Ferencz bajor királyi herceg feleségével és kíséretével és ekkor jöttek el Magyarország gazdasági viszonyainak tanulmányozására Harding William newyorki bankelnök barátaiival: Bertron Samuel bankárral, Janlet Lucian mérnökkel és Filips amerikai bankárral együtt. A népszövetségi bizottság munkája közben érkezett meg Stoppáni népszövetségi titkár, aki a bizottság elutazása után összekötőnk hosszabb ideig Budapesten maradt. A márciusi vendégek névsorát Mitschell Ernst Sidney-i gyáros, Sir Charles Radcliff londoni tábornok, Naques Maurice francia pilóta, Fan Pan Juan és Junn Liana Wang, Kina bécsi

követségéhez beosztott két főtisztviselő, *Georges* John dunabizottsági tag, *Abramsohn Isaac*, a newyorki újságrúszát elnöke, *Curioni Federico* és *Galanta* Carlo olasz kereskedők egészítik ki. Az utóbbiakról a lapok is megemlékeztek. Ők vásárolták ugyanis a Vatikán részére azokat a fehér lovakat, amelyek oly sok kalamitás után jutottak el rendeltetési helyükre.

SINGAPORE ÉS AUSZTRÁLIA KÉPVISELŐI.

Az áprilisi vendégek sorát *Clason* Alfréd brémai hajóvállalkozó nyitotta meg. Utána ismét egy egész sereg külföldi előkelőség nevével találkozunk: *Lehár* Ferenc zeneszerző feleségével együtt jött Budapestre, hogy az Apukám premier-jét előkészítse. Vele egy időben jött *Beck* William operaénekes, *Schiffirin-Güller* Jura zongoraművész Párisból, *Flower* Geoffrey geológus Londonból, *Sullivan* és *William* londoni orvosok, *Hamilton* Arthur rendőrtiszt Singapore-ból és *Lemonnier* Jacques miniszter Athénből. Áprilisban érkezett meg Budapestre a népszövetség magyarországi főbiztosa, *Mr. Jeremias Smith*, helyettesével, *Royal Tylerrel* és a népszövetségi főbiztos pénzügyi tanácsadója, *Mr. Shipmann*. Ekkor járt itt *Ismael* Serry bey művész Párisból, *Gaziola* Gusztáv mexikói konzul Bilbaóból, *Poizat*, a francia divatkirály és egy dúsgazdag ausztráliai család: *Henderson* Klare Emilio és *Henderson* Louise.

Freitag Zoltán müncheni festőművész, *Hogdon* Doria washingtoni konzul és *Rubido-Zichy* István gróf volt bukaresti követünk nevei egészítik ki azoknak az érdekes és nevezetes külföldieknek a névsorát, akik áprilisban jártak Budapestben.

TURISTÁK HÓNAPJA.

Május a turisták hónapja volt. Dúsgazdag magánzók, diákok, nászutas párok rohamozták meg főképen a dunaparti szállodákat, amelyek napról napra kénytelenek voltak vendégeiket más szállodákba utalni. A hangulatot és színt hozó külföldi névtelenek mellett azonban fontos és jelentőségteljes egyéniségek is jártak nálunk május hónapban. Itt volt *Sulkala* Hirothi egyetemi tanár, Kiótól (Japán), *Barclay* Mc. *Leland* chicagói színművész, *Go Takero* katonatiszt Tokióból, *Carlson* stockholmi főkonzul, *Argenti* Philipp diplomata Belgrádból, *Hussein* Djahid bej és leánya Konstantinápolyból, *Burda* Károly miniszteri tanácsos Prágából fontos kereskedelmi tárgyalásokkal töltött itt néhány napot. Két író, több újságíró nevét is az előkelő vendégek listájába iktathatjuk. Itt járt ugyanis *Wolf* Lucien író Londonból, *Ferbst* Maz író Münchenből, *Allier* Raou párisi teológiai professzor is tett nálunk egy kis tanulmányutat. *Suzuki* Fukuyi japán diplomata is végigjárt néhány napot a Dunakorzón a feleségével, de itt volt *Indig* Alfréd amszterdami hegedűművész is a feleségével együtt. *Bornemissa* báró stockholmi követ is hazajött néhány napra és kulturánk híre eljutott *Peitce* Haiford archeológus fülébe is, aki május egy hetét szintén Magyarországot tanulmányozásának szentelte. *Baverstock* Katherin londoni könyvtáros is böngészett valami után és *Kurty* le *Roy* amerikai hírlapíró is átrándult az oceanon, hogy szép tudósításokat küldhessen lapjának a magyar viszonyokról.

DIPLOMATÁK VENDEGJÁRÁSA.

Juniusban annyi külföldi diplomata sürgősforgott Budapestben, mintha közvetlenül a háború befejezése után lettünk volna. Hosszabb szabadságáról ekkor érkezett vissza *Shoekrege* Eugen az amerikai követség első titkára, *Sir William Good* is visszatért párisi és londoni tárgyalásairól, itt járt *De la Barre* döntőbírósi elnök, *Bobrinszky* varsói diplomata, *Franz Oshausen* követ Berlinből, *Walvassori* és *Crel* ezredesek, a határkiigazító bizottság tagjai is feljöttek a gránicokról néhány napra Budapestre, hogy az összegyűjtött anyagot feldolgozzák. Itt volt *Sohie Kemal* bey török képviselő. *Grosjean* Paul, a newyorki National City bank gazdasági érdeklődését jelezte. *Everso* e professzor a Rockefeller Fond dollárjait hozta el tudományos intézeteink számára. A sajtót *Henry Grenwooll* londoni újságíró, az irodalmat *Farer* Louise francia író, a színpadot *Glässner* Erika berlini művész képviselte, de néhány kellemes napot *Sutherland* Anna newyorki színésznő is eltöltött júniusban Budapestben barátnőjével, *Reid* Josefin színésznővel egyetemben. *Stoward* Harvey híres pekingi orvos klinikánkat tanulmányozta, *Jenton* James amerikai lelkész pedig a hitélet megismerésére jött át hozzánk a tengerentúlról.

JULIUSBAN MEGKEZDŐDÖTT A SPORTEMBEREK VENDEGSZEREPLÉSE.

Juliusban fokozódott az idegenforgalom. *Uzsohajnokok és bankárok, miniszterek és luttollkereskedők voltak a vendégeink és rengeteg kéjutazó.* De vegyük csak őket sorra. Itt jártak fontos pénzügyi tárgyalások lebonyolítására *Speyer* és *Knecht* amerikai bankárok. *Speyer* volt az, aki a magyar kölcsön amerikai jegyzéséhez a legnagyobb mértékben hozzájárult. Itt volt *Freemann* newyorki újságíró, *Santiago de Vigo* madridi miniszter, *Lewy* Georg párisi diplomata, *Robinson* William londoni tőkepenész a feleségével, *Shott* Henry londoni újságíró és felesége, *Wiliss* Alfréd városi tanácsnok Amsterdamból a budapesti városrendszert tanulmányozására jött ide. *Reynold* William newyorki tanár is itt időzött néhány napot. Itt volt *Ogama* Joryine művész Tokióból, *Haenning* Ottó báró ny. követ Sunchingből. *Nemes* Albert gróf vatikáni követünk is hazajött fontos jelentésekkel; a júniusi vendéglistát ékesíti *William* Robert Martin francia diplomata, *Lehmann* Jean konstantinápolyi színgazgató és *Jeritza* Mária is, aki mint minden évben, az idén is alkalmat adott az érte rajongó budapestieknek, hogy csodálatos énekművészetében néhány estén át gyönyörködhesen.

VILÁGJÁRÓK BUDAPESTEN.

Augusztusban volt a legnagyobb forgalom. A szállók zsúfolóság telve. Schol egy üres szoba, még milliói borralvalól fejében sem. Először két világgáró jött: *Rubitschung* Walter és *Shunemann* Max akik teherautón szaladták körül a földtekét. Berlinből Budapestre és a Balkánon át Teheránba, Perzsiába igyekeztek. *Obrien* Georg diplomata Chicagóból jött. *Sanuo* Alfréd nagykereskedő pedig Marseilleből. Valósággal regéket mesélnek róla. Ő volt az, aki minden eladó *birkt* kivitt Magyarországról. *Neastadt* Salamon newyorki kereskedő ezzel szemben az összes feltalálható luttókat összevásárolta. Róla igazán el lehet mondani, hogy a púha párnákat húzta ki a fejünk alól. Augusztusban jártak Budapestben *Bildt* Harold miniszter Cairóból, *Schindler* Kurt karmester Newyorkból. *Weissmüller* a honolulu

uszócsoda. *Vavrecka* Hugoné a budapesti cseh-szlovák követ felesége, *Hoffmann* Ferenc gasteini polgármester, *Pali* E. Alexió athéni miniszter, *Taylor* Sidney újságíró Walkingtonból, *Hempine* Róbert gróf diplomata Gandból, *Arnoldson* Oskár főkonzul Kuba szigetéről. A várost nézte meg. Előkelő vendégünk volt *Blair* H. Frederik miniszter Paradenából és *Kirby* Page miniszter Newyorkból. San Barbada-ból is volt egy látogatónk: a sokat emlegetett radzsa, a huszesztendő világi, *Mandi trónörökösé*, aki egy angol őrnagy kíséretében egy teljes héten át élvezte a magyar örömeiket.

Ő TORREADOR...

Szeptember a torreadorok hava volt. Az ő jöke-vük, hangosságuk, elkeseredésük moraja töltötte meg a dunaparti szállodák hallját. *Don Estrella* huszonöt torreadorjával valósággal granadai hangulatot teremtett Budapestben. Egy nagyon szép nőt is hoztak magukkal, *Inge* Rosen bécsi táncosnőt, aki kedvence lett hamarosan az egész magyar arisztokrata fiatalágnak is. Szeptemberben járt itt *Mitchell* Charles, a newyorki National City Bank elnöke, aki alelnökével, *Gros-*

jean Paul bankárral együtt fontos pénzügyi tanácskozásokat folytatott a kormányval. *Oppenheimer* és *Dubeltus* berlini professorok is itt töltöttek néhány napot. *Josef de le Gamble* olasz diplomata, *Adams* Alexander angol diplomata, *Fridrich Schmittost* volt német kultuszminiszter, *Jose Gregório* spanyol diplomata neveit találtuk még az előkelőségek között. Ekkor érkezett szabadságáról *Sir Thomas Barclay* Anglia budapesti követe és a szenzáció látát hozta a kis világszodának, *Jackie Coogan*-nak az érkezése. *Hoetsch* professzor Berlinből előadást tartott, *Michel Bartegari* miniszter turistauton jött hozzánk Buenos Airesből. Ugyanebből a célból volt Budapestén *Franz Rivas* Vicune chilei miniszter is — *Santiago* ből. *Pellé* román szenátor Genfből hazautaztában Az *Ujság*-ban is nyilatkozott. Az autótúra résztvevői is új színekét hozták a fővárosba. *Khevenmüller* Franz gróffal az élükön legalább negyven osztrák főúr és gazdag sportférfi volt ekkor Budapestben.

OLASZ INVÁZIO.

Október már csendesebb volt. A külföldi előkelőségek sorát *Henrik* Ferdinánd főherceg nyitotta meg, aki jóbarátjával, *Suppan* Karl tőkepenézzel együtt érkezett néhány napra a magyar fővárosba. *Milne* Wodlow angol képviselő, *Rochirs* Ubaldo olasz konzul, *Lorenzelli* Bruno olasz képviselő jött ekkor. Általában októberben olasz invázió volt Budapestben. A cseh-magyar gazdasági tárgyalásokra érkezett *Dvoracek* cseh-szlovák miniszter egy többtagu delegációval. *Tornasovszky* Georg lengyel követ, *Olsewszka* Mária operaénekesnő, *Wasz* Prihoda hegedűművész, *Hayres* P. Whintrop és *Templeton* C. James amerikai geológusok, *Thun* Félix gróf osztrák diplomata, *Ishizu Takuyro* japán kémikus érdekes neveivel találkoztunk még az októberi vendéglistákon.

MEGJÖNNEK A HASKELL GIRL-OK.

Novemberben is volt néhány híresség a fővárosban. Így *Colban* Erich, a népszövetség egyik delegátusa, akit annak idején *Eckhardt* Tibor súlyos vádakkal illetett a parlamentben. *Lumby*, a jónévi angol újságíró, *William Lanson* angol diplomata, *Zeucheanu* román miniszter, az osztrák-magyar bank egyik likvidálója. Megérkezik a *monakói herceg*, aki *Festetic* Tasziló herceggel töltött két kellemes hetet, majd nemsokára utána *Haskell*, az amerikai rendező a *tizenhat Haskell-görlicével*, akik ma már valamennyien kedvelt tagjai Budapest éjszakai életének.

AKIK MAJD NEM LEKÉSTÉK AZ Ő-ESZTENDŐT.

Decemberben egyre ürültek a dunaparti hotelek. A külföldiek nagyrésze hazautazott. Újak alig jöttek. Mégis említenek egy pár jó nevet: *Danielson* Iván miniszter Kairóból, de *Logothetis* *Porpkirios* püspök ugyancsak Kairóból, *Fischer* Edwin zongoraművész, *Fietschmann* Ákos főkörmánytanácsos Berlin, *Pick* Roberto és *Polti* Adrienne hegedűművészek Milánóból, *Löwe* Ferdinánd, a híres bécsi karmester, *Schlipper* Emil bécsi operaénekes, *Nizani* Osmaan pasa Konstantinápolyból és *Rore Guillaume* sevillai diplomata járt itt, ki hosszabb, ki rövidebb ideig. Ismét megjelent néhány napra *Dvoracek* miniszter vezetésével a cseh-szlovák delegáció és sokat emlegetett szóművésze után megjött *Lachne* Hugó volt államtitkár is — a leánya nélkül. Az esztendő legutolsó híres vendége *Dreyfus* Roger párisi bankdirektor volt.

A LEGNAGYOBBAK.

Külön kell megemlékeznünk még néhány olyan illustis vendégünkről, akik az év folyamán hosszabb-rövidebb ideig Budapestben tartózkodtak. Elsősorban *Mascagni* mesterről, aki dirigálásával lázba hozta egész Budapestet. *Jeritza* Máriaőről, *Orska* Máriaőről és *Wegener* Párról, akik csodálatos művészetükkel feledhetetlen napokat szereztek nekünk. *Ferenc* bajor hercegről, aki inkognitóban néhány napig a Hungária fejedelmi lakosztályát lakta, *Sir Eric Drumond*ról a népszövetség főtitkáráról, aki több ízben igen szépen nyilatkozott Magyarországról és végül öfenségeről *Colonel* *Sir Raubi Singhról*, az indiai maharadszáról, aki feleségével és három apró fekete gyermekével, nagy kíséretével a fiatal radosával egyidejűleg tartózkodott fővárosunkban és arról volt nevezetes, hogy ellentétben a fiatal radosával, senkivel nem érintkezett Budapestben, csak járt, látott és — tovább ment. Itt volt végül néhány napig a forradalmi Görögország volt miniszterelnöke, *Zaimis* is, aki inkognitóját sikerrel megusztta, mert senki sem tudta, hogy egészsége helyreállítása végett nálunk vesz fürdőket a sok izgalmon keresztülment görög államférfi.

V. Gy.